

YÖNETİCİ ÖZETİ

2026 yılının ilk çeyreği, küresel ekonomik düzeni eş zamanlı ve birbirini besleyen üç büyük şokun yeniden şekillendirdiği bir dönem olmuştur: Orta Doğu'da patlak veren savaş ve Hürmüz Boğazı krizi, ABD'nin tarife politikasındaki köklü dönüşüm ve Avrupa'nın ticaret ile sanayi politikasında korumacı bir eksenle yeniden konumlanması. Bu üç gelişme birlikte, Türkiye ekonomisi için hem tarihsel ölçekte risk hem de stratejik fırsat barındıran olağandışı bir konjonktür ortaya çıkarmıştır.

28 Şubat 2026'da başlayan ABD-İsrail-İran çatışması, küresel petrol ticaretinin yaklaşık yüzde 20'sinin geçiş noktası olan Hürmüz Boğazı'nı fiilen kapalı konuma getirmiştir. Brent ham petrol fiyatı Mart 2026'da aylık bazda yüzde 60'ı aşan artışla varil başına 103 dolar ortalamasına ulaşmış; spot fiyatlar ise Nisan 2026'da 128-150 dolar aralığında seyretmiştir. Enerji şokunun ötesinde, Hürmüz'den geçen küresel gübre ticaretinin kesintiye uğraması nedeniyle üre fiyatları iki ayda yaklaşık yüzde 46-50 artmıştır. Bu gelişme, küresel gıda sistemleri açısından enerji krizinden bağımsız bir girdi şoku niteliği kazanmıştır.

IMF, Nisan 2026 Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nda küresel büyüme tahminini yüzde 3.1 olarak belirlemiş; olumsuz senaryoda bu oranın yüzde 2.5'e, ağır senaryoda ise yüzde 2'ye gerileyebileceğini öngörmüştür. Başlıca merkez bankaları faiz oranlarını sabit tutarak temkinli bir duruş benimsemiştir. Fed politika faizini yüzde 3.5-3.75 bandında, ECB mevduat faizini yüzde 2.00'de, İngiltere Merkez Bankası'nı yüzde 3.75'te korumuştur.

Türkiye ekonomisi 2025'i yüzde 3.6 büyümeyle tamamlamış; IMF 2026 büyüme tahminini yüzde 3.4, piyasa katılımcıları ise yüzde 3.5 olarak öngörmektedir. Mayıs 2026 itibarıyla yıllık enflasyon yüzde 32.4 olarak gerçekleşmiş; TCMB Nisan 2026 toplantısında politika faizini yüzde 37'de sabit tutarak koşullu sıkılaştırma mesajını sürdürmüştür. Yıl sonu dolar/TL beklentisi 51.23 TL'ye yükselmiştir.

Sektörel tabloda iki zıt görünüm dikkat çekmektedir. Otomotiv sektörü 2025'i 41.5 milyar dolarlık tarihi ihracat rekoruyla kapatmış; tarım ve gıda ihracatı 36.4 milyar dolara ulaşmıştır. Buna karşın tekstil ve hazır giyim sektörü ağır bir yapısal baskı altındadır: 2025'te konkordato sayısı 466'ya yükselmiş, iki sektörde birlikte 380 bini aşkın kişi işini kaybetmiştir.

Türkiye açısından en kritik dönüşüm Avrupa cephesinden gelmektedir. AB-Hindistan Serbest Ticaret Anlaşması ve Sanayi Hızlandırıcı Yasası (IAA), Türkiye'nin AB pazarındaki rekabet mimarisini orta vadede yeniden şekillendirecektir. Öte yandan Gümrük Birliği ilişkisi, IAA kapsamında Türkiye'yi üçüncü ülke konumundan yapısal olarak ayıran bir avantaj sunmakta; Irak-Türkiye Boru Hattı üzerinden artan transit akışlar ise Türkiye'yi küresel enerji lojistiğinde stratejik bir konuma taşımaktadır.

1. Jeoekonomik Gelişmeler Işığında Görünüm

2026 yılına jeoekonomik gelişmeler damgasını vurmaktadır. Bu gelişmelerin etkisi makroekonomik çerçevede tüm beklentileri değiştirmekte, mikro ekonomik perspektifte ise tüm sektörleri ve hatta ekonomik birimleri etkilemektedir. Bu bölümde değişen jeoekonomi ele alınmıştır.

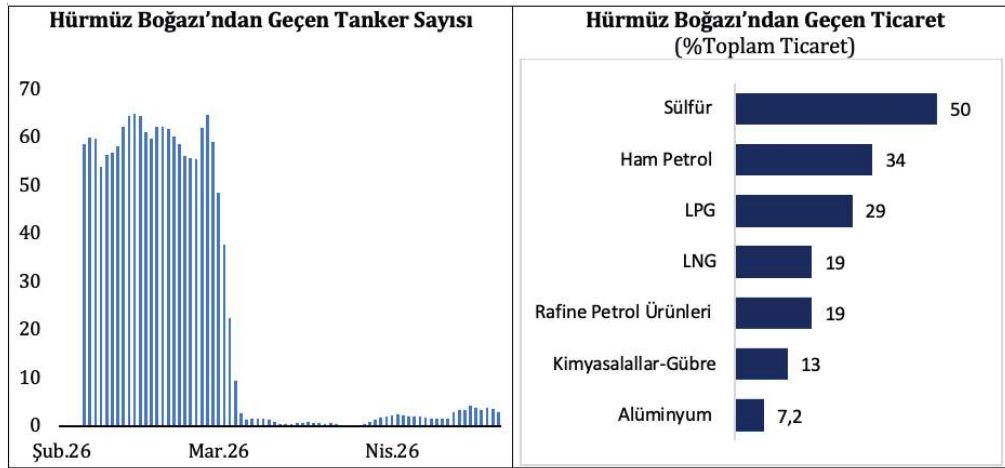
1.1 Hürmüz Boğazı Krizi ve Küresel Enerji Güvenliği

2026 yılının ilk çeyreğinde küresel ekonominin karşı karşıya kaldığı en büyük yapısal şok, 28 Şubat 2026'da ABD-İsrail koalisyonunun İran'a yönelik askeri operasyonu başlatmasıyla patlak veren Orta Doğu çatışması ve ardından gelen Hürmüz Boğazı krizi olmuştur. Küresel petrol ticaretinin yaklaşık yüzde 20'sinin geçiş noktası olan Hürmüz Boğazı, askeri harekâtın başladığı günden bu yana fiilen kapalı konuma gelmiştir.

Uluslararası Enerji Ajansı (IEA), Nisan 2026 Petrol Piyasası Raporu'nda boğaz üzerinden gerçekleştirilen ham petrol, sıvılaştırılmış doğal gaz ve rafine ürün sevkiyatlarının Şubat 2026'daki günlük 20 milyon varil düzeyinden Nisan 2026 başında yaklaşık 3.8 milyon varile gerilediğini tespit etmiştir. Söz konusu kesinti, küresel petrol piyasasının tarihinde kayıt altına alınmış en büyük arz şoku olarak nitelendirilmektedir. IEA Başkanı Fatih Birol, krizin yarattığı tahribatı "tarihin en büyük küresel enerji güvenliği tehdidi" olarak tanımlamıştır.

Enerji altyapısına yönelik saldırılar ve tanker geçişine getirilen kısıtlamalar sonucunda Mart 2026'da küresel petrol üretimi bir önceki aya kıyasla 10.1 milyon varil/gün düşerek 97 milyon varil/güne gerilemiştir. Irak, Suudi Arabistan, Kuveyt, BAE, Katar ve Bahreyn'in toplam kısıtlanan üretim kapasitesinin Nisan başında 9.1 milyon varil/gün düzeyine ulaştığı değerlendirilmektedir.

Şekil.1 Hürmüz Boğazı'nın Önemi ve Sonuçları

Kaynak: World Bank

Krizin Türkiye açısından kritik bir boyutu dikkat çekmektedir: IEA verilerine göre, Hürmüz dışı alternatif güzergahlar üzerinden gerçekleştirilen ihracat Şubat 2026'daki günlük yaklaşık 4 milyondan 7.2 milyon varile yükselmiştir. Bu alternatif güzergahlar arasında Türkiye'nin Ceyhan Limanı'na bağlanan Irak-Türkiye Boru Hattı (ITP) öne çıkmaktadır.

Hürmüz krizinin patlak vermesiyle birlikte ham petrol fiyatları tarihsel zirvelere ulaşmıştır. IEA verilerine göre spot ham petrol fiyatları Nisan 2026'da varil başına 150 dolar düzeyine yaklaşmış; bu düzey vadeli işlem piyasalarının önemli ölçüde üzerinde gerçekleşmiştir. Yalnızca Mart 2026'da Brent ham petrol fiyatı kayıt tarihleri itibarıyla en yüksek aylık artışı sergilemiş ve yüzde 60'ı aşan bir değer kazanımıyla varil başına 103 dolar ortalamasına ulaşmıştır.

IEA, Nisan 2026 raporunda temel senaryo olarak boğazdaki akışların yıl ortasına gelindiğinde kısmen normalleşeceğini, ancak savaş öncesi seviyelere tam anlamıyla dönüşün 2026 sonlarına sarkacağını öngörmektedir. Dallas Fed Enerji Anketi verilerine göre, petrol ve gaz sektörü yöneticilerinin yüzde 80'i Hürmüz Boğazı'nın Ağustos 2026'dan önce tam kapasiteyle işlev göremeyeceği kanaatindedir.

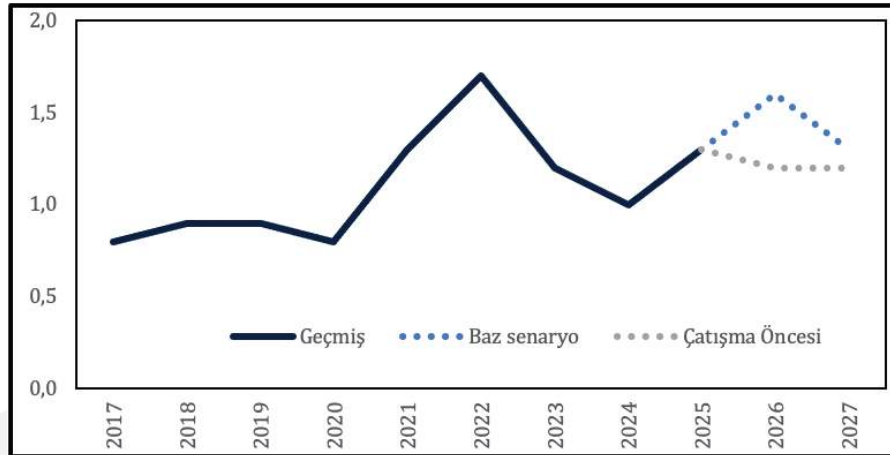
Buna göre oluşturulan senaryolar aşağıdaki tabloda özetlenmektedir:

Senaryo	Varsayım	Beklenti
Temel Senaryo (IMF)	Azalan gerginlik, yıl sonuna doğru petrol akışında toparlanma	Ortalama 82 dolar
Olumsuz Senaryo (IEA)	Çatışma uzar, boğaz kısmen kapalı kalır	Spot fiyat 150 dolar ve üzerinde seyretmeye devam eder. 4. Çeyrekte 88 dolara iner.

1.2 Enerji Ötesi Yansımalar: Emtia ve Gıda Güvenliği

Hürmüz krizinin yalnızca enerji piyasalarıyla sınırlı kalmayıp küresel emtia zincirleri üzerinde de derin iz bıraktığı görülmektedir. Dünya Ekonomik Forumu'nun Nisan 2026 analizine göre kriz küresel gübre ticaretinin yaklaşık yüzde 30'unu oluşturan boğaz üzerinden geçen üre, amonyak ve diamonyum fosfat ihracatını sekteye uğratmış; Mart 2026 sonu itibarıyla üre fiyatları yüzde 50 artmıştır. Dünya Bankası Küresel Emtia Görünüm Raporu (Nisan 2026)'ya göre gübredeki fiyat artışı şu ana kadar görülmüş aylık olarak en hızlı ikinci en hızlı artış olarak kayda geçmiştir.

Şekil. 2 Gübre Alım Gücü Endeksi

Kaynak: World Bank

Dünya üre ticaretinin yüzde 46'sını karşılayan Körfez bölgesindeki üretimin kesintiye uğraması, başta Hindistan, Brezilya ve Çin olmak üzere tarıma bağımlı ekonomilerde bahar ekim sezonunu tehdit eden ciddi bir gübre kıtlığına zemin hazırlamıştır. Buna ek olarak küresel metanol ticaretinin üçte biri, plastik ve boya endüstrilerinin hammaddesi olan kükürtün ise yaklaşık yarısı Hürmüz'den geçmektedir.

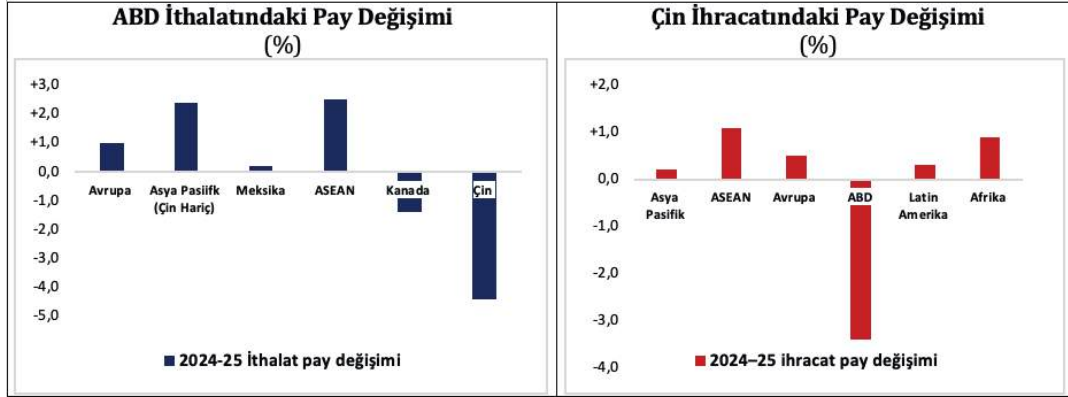
2. Değişen Ticaret Dengeleri

Jeopolitik gelişmelerin gölgesinde kalmış gibi görünse de dünya ticaret rotaları değişimini sürdürmektedir. Dünya hızla daha korumacı bir ticaret düzenine evrilmektedir. ABD'nin tarife politikası ticaret dengelerini değiştirmiştir. AB ise yeni küresel düzene uygun olarak kendi ticaret dengesini şekillendirmekte ve Sanayi Hızlandırıcı Yasası (IAA) gibi düzenlemelerle daha korumacı bir ticaret düzenine geçmektedir. Bu bölümde bu değişen ticaret dengeleri genel hatları ile incelenmiştir.

2.1 ABD-Çin Ekseninde Gelişmeler

Şubat 2026'da ABD Yüksek Mahkemesi, Uluslararası Acil Ekonomik Yetkiler Yasası (IEEPA) kapsamında uygulanan tarifelerin büyük bölümünü anayasaya aykırı bulmuştur. Trump yönetimi bu karara karşılık olarak aynı gün Ticaret Yasası'nın 122. Maddesi çerçevesinde 150 günlük geçici ve evrensel tarife uygulamasına geçmiştir. Çelik ve alüminyuma yönelik Bölüm 232 tarifeleri ise kalıcı olarak yürürlükte kalmaya devam etmektedir.

Şekil. 3 Ticaret Akımlarında Ayrışma

Kaynak: McKinsey

Tarife savaşlarının sonucunda ABD-Çin ikili ticareti yaklaşık yüzde 30 oranında gerilemiştir. ABD eksik kalan ithalatın üçte ikisini alternatif tedarikçilerden karşılarken, Çin ihracatçıları fiyatlarını ortalama yüzde 8 indirerek yeni pazarlara yönelmiştir. Bu süreçten en karlı çıkan bölge ASEAN olmuştur; Avrupa ise hem Çin mallarının baskısı hem de ABD tarifelerinden kaynaklanan çifte sıkışıklıkla karşı karşıya kalmıştır. Çin'in bu yeni pazar bulma arayışı tüm ülkeler için "Çin Şoku" yaratmış ve de ülkeler birbiri ardına önlemler almaya başlamıştır.

2.2 Avrupa'nın Değişen Ticaret Rejimi: Türkiye İçin Kritik Bir Dönüşüm

2026 yılının ilk çeyreği, Avrupa Birliği'nin ticaret ve sanayi politikasında daha stratejik, daha korumacı ve daha sanayi odaklı bir yaklaşıma yöneldiği bir dönem olmuştur. Birbirine bağlı iki gelişme -AB-Hindistan Serbest Ticaret Anlaşması müzakerelerinin sonuçlandırılması ve Sanayi Hızlandırıcı Yasası teklifinin yayımlanması-Türkiye'nin AB pazarıyla ilişkisini yeniden tanımlayabilecek niteliktedir.

AB-Hindistan Serbest Ticaret Anlaşması: “Tüm Zamanların Anlaşması”

AB ile Hindistan, Ocak 2026’da yaklaşık 20 yıllık müzakere sürecinin ardından kapsamlı bir Serbest Ticaret Anlaşması müzakerelerinin sonuçlandırıldığını duyurmuştur. Avrupa Komisyonu’na göre anlaşmanın, AB’nin Hindistan’a yönelik mal ihracatının 2032’ye kadar iki katına çıkmasına katkı sağlaması beklenmektedir. Anlaşma kapsamında Hindistan’ın, AB’den yapılan mal ithalatında tarifeleri geniş ölçüde kaldırması ya da azaltması; AB’nin ise Hindistan menşeli ürünlere yönelik pazar erişimini genişletmesi öngörülmektedir.

Anlaşmanın Türkiye açısından en kritik boyutu, tekstil, hazır giyim, deri, ayakkabı, mücevher ve kıymetli taşlar gibi emek yoğun sektörlerde Hindistan’ın AB pazarına daha avantajlı koşullarda erişim sağlayacak olmasıdır. Bu düzenleme, Türkiye’nin Gümrük Birliği sayesinde AB pazarında uzun süredir sahip olduğu tercihli erişim avantajını özellikle düşük ve orta katma değerli ürün gruplarında aşındırabilir. Bu nedenle anlaşma, Türkiye açısından yalnızca bir dış ticaret gelişmesi değil, aynı zamanda AB pazarındaki rekabet mimarisinin yeniden şekillenmesi anlamına gelmektedir.

Anlaşma hizmet ticareti, dijital ticaret ve profesyonel hareketlilik alanlarında da piyasa erişimini genişletmektedir. Bu yönüyle AB-Hindistan STA’sı yalnızca mal ticaretine dayalı klasik bir serbest ticaret anlaşması değil; tedarik zincirleri, hizmetler, dijital ekonomi ve nitelikli işgücü hareketliliğini kapsayan daha geniş bir ekonomik ortaklık niteliği taşımaktadır.

Otomotiv cephesinde ise tablo farklıdır. Hindistan, AB yapımı otomobillere uygulanan yüksek ithalat tarifelerini kademeli olarak düşürmeyi kabul etmiştir. Avrupa Komisyonu otomobil tarifelerinin kota kapsamında yüzde 110’dan yüzde 10’a indirileceği ve yıllık 250.000 araçlık kota öngörüldüğü belirtmektedir. Bu karar, Avrupalı otomobil üreticilerine Hindistan pazarında önemli bir avantaj sağlayacaktır.

Anlaşma henüz yürürlüğe girmemiştir. Avrupa Komisyonu’nun yayımladığı metinlere göre anlaşma metinleri hukuki gözden geçirme sürecinden geçecek; anlaşma ancak imza, Avrupa Parlamentosu onayı, AB tarafındaki iç prosedürler ve Hindistan’daki gerekli onay süreçleri tamamlandıktan sonra bağlayıcı hale gelecektir. Bu nedenle 2027 başı olası bir yürürlük tarihi olarak değerlendirilebilir.

Sanayi Hızlandırıcı Yasası: “Made in Europe” Dönüşümü

“Made in Europe” konsepti önce savunma sanayiinde şekillenmiştir. Avrupa Savunma Sanayi Stratejisi (EDIS) çerçevesinde AB, savunma alımlarında Avrupa yapımı ürünlere öncelik tanıma hedefini benimsemiş; bu yaklaşım kısa sürede temiz enerji, sanayi ve otomotiv politikasına da taşınmıştır. Avrupa Komisyonu’nun Mart 2026’da yayımladığı Sanayi Hızlandırıcı Yasası teklifi söz konusu konsepti çelik ve alüminyumdan elektrikli araçlara, güneş enerjisinden bataryalara uzanan geniş bir sektör yelpazesini kapsayacak şekilde büyük ölçüde genişletmektedir.

Yasa henüz kabul edilmemiş olup Avrupa Parlamentosu ve AB Konseyi onayı gerekmektedir. Avrupa Konseyi, yasanın yıl sonu 2026 itibarıyla sonuçlandırılmasını hedeflemektedir. Hedef sanayinin AB GSYH’sı içindeki payını bugünkü yüzde 14.3’ten 2035’e kadar yüzde 20’ye yükseltmektir.

Temel düzenlemeler şöyle özetlenebilir:

Otomotiv: Kamu ihalelerinde ve kamu destek programlarında yer alan elektrikli araçların AB sınırları içinde monte edilmesi ve araç bileşenlerinin (batarya hariç) toplam değerinin en az yüzde 70’inin AB kaynaklı olması zorunlu tutulmaktadır. Yasanın yürürlüğe girmesinden üç yıl sonra kritik bileşenler için yüzde 50 eşiği uygulamaya girecektir.

Çelik ve alüminyum: Kamu ihalelerinde kullanılacak çeliğin en az yüzde 25'i düşük karbonlu, alüminyumun ise en az yüzde 25'i hem düşük karbonlu hem de AB menşeli olmak zorundadır. Bu yükümlülüklerin 1 Ocak 2029'dan itibaren uygulanması öngörülmektedir.

Yabancı yatırım denetimi: Batarya, EV, güneş enerjisi ve kritik hammadde sektörlerinde 100 milyon euroyu aşan ve küresel kapasitenin yüzde 40'ını kontrol eden ülkelerden gelen yatırımlar zorunlu ön onaya tabi tutulmaktadır.

IAA taslağında "**AB menşei**" kavramı geniş tutulmuş; AB ile ticari entegrasyonda olan ülkelerde üretilen bileşenler bu kapsama dahil edilmiştir. Bu çerçevede Türkiye'nin Gümrük Birliği ilişkisi, Türk yapımı bileşenlerin AB'deki montajcıların yüzde 70 eşliğine sayılabilemesinin yasal zeminini oluşturmaktadır. Bu durum Türkiye'yi Hindistan, Çin ve diğer üçüncü ülke tedarikçilerinden yapısal olarak ayırmaktadır.

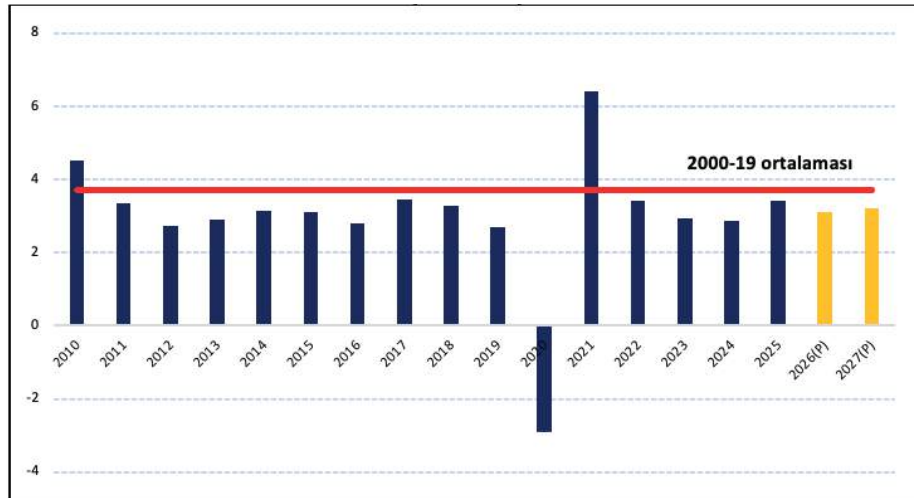
Öte yandan Avrupa Komisyonu, karşılıklılık ilkesine aykırı davranan ülkeleri delegasyon tasarruflarıyla bu geniş kapsamdan çıkarma yetkisine sahip kılınmaktadır. Türkiye'nin kamu ihalelerinde Türk üreticilere ayrıcalık tanıyan hükümler bulunmaktadır. Bu AB ile aramızda sorun yaratabilecektir. Bu nedenle Gümrük Birliği'nin modernize edilmesi ve karşılıklılık ilkesinin sürdürülmesi, Türkiye'nin bu avantajı koruyabilmesi için belirleyici olacaktır.

3. Küresel Ekonomik Görünüm

Yaşanan jeopolitik gelişmeler ve değişen ticaret dengelerinin küresel makroekonomik değişkenler üzerinde önemli etkileri olmakta ve beklentiler değişmektedir. Bu bölümde bu değişen beklentiler incelenmiştir.

IMF'nin Nisan 2026 Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'na göre küresel ekonomi, 2024-25 dönemindeki yaklaşık yüzde 3.4'lük büyüme hızından 2026'da yüzde 3.1'e gerilemesi beklenmektedir. Bu oran, 2000-2019 döneminin tarihsel ortalamasının (yüzde 3.7) belirgin biçimde altında kalmaktadır. Yavaşlamanın temel tetikleyicisi, Şubat 2026 sonunda başlayan Orta Doğu savaşının enerji piyasaları, ticaret zincirleri ve güven kanalları üzerinde yarattığı tahribattır.

Şekil. 4 Küresel Ekonomik Büyüme (Yıllık, %)

Kaynak: IMF, World Bank

Çatışma öncesi veriler ışığında yapay zeka yatırımlarını da etkisi ile küresel büyümenin 2026'da Ocak güncellemesine kıyasla hafif yukarı revize edileceği öngörülmüş; ancak savaşın etkisiyle bu kazanım silinip büyüme tahmini 0.2 puan aşağı çekilmiştir. IMF, üç farklı senaryo ortaya koymuştur:

Senaryo	Varsayım	Küresel Büyüme (2026)	Küresel Büyüme (2026)
Temel Senaryo (IMF)	Kısa süreli çatışma, enerji fiyatları yüzde 19 artışla sınırlı kalır	%3.1	%4.4
Olumsuz Senaryo	Çatışma uzar, finansal koşullar sıkılaşır	%2.5	%5.4
Ağır Senaryo	Enerji kesintileri 2027'ye sarkar, makro istikrarsızlık derinleşir	%2	%6+

3.1 Para Politikaları ve Küresel Likidite

Hürmüz Boğazı'nın kapanması hem enerji hem de gıda tarafında fiyatları arttırmış ve de enflasyonist baskılar yaratmıştır. Enerji enflasyonu bir arz şoku niteliğindedir. Yani bir yandan fiyatlar artarken bir yandan da enflasyon üzerinde baskı yaratmaktadır. Enflasyon ve durgunluğun bir arada yaşanması anlamına gelen **"stagflasyon"** beklentiler içinde girmiştir. Bu da Merkez Bankalarını zor bir ikilemde bırakmıştır. Şimdilik Merkez Bankaları itidalli bir şekilde gelişmeleri izlemeyi seçmiş ancak beklentiler değişmiştir.

Federal Rezerv (Fed)

Fed'in Para Politikası Kurulu (FOMC), 29 Nisan 2026 tarihinde gerçekleştirdiği toplantıda politika faiz aralığını %3.50-3.75 bandında sabit bırakmıştır. Söz konusu karar, ardışık üçüncü **"bekle-gör"** toplantısını temsil etmekte olup piyasaların beklediği bir adım olarak gerçekleşmiştir.

Fed Başkanı Powell, söz konusu toplantının kendi yönetimindeki son basın toplantısı olduğunu teyit etmiştir. Powell'ın görevi 15 Mayıs 2026 itibarıyla sona erecek; yerine Kevin Warsh'ın atanacaktır. Her ne kadar Warsh faiz indirim yanlısı olsa da piyasa fiyatlamaları, 2026 yılı genelinde herhangi bir faiz hareketi öngörmemekte; ilk 25 baz puanlık indirim ise 2027'nin son çeyreğine ertelenmiş görünmektedir.

Avrupa Merkez Bankası (ECB)

Avrupa Merkez Bankası (ECB) Yönetim Konseyi, son toplantısında üç temel politika faizini sabit bırakmıştır. Mevduat faizi %2 ana refinansman faizi %2.15 ve marjinal borç verme faizi %2.40 düzeyinde korunmuştur; bu karar art arda üçüncü faiz dondurmasını temsil etmektedir.

Yönetim Konseyi, enflasyon görünümünün hem yukarı yönlü risklere hem de büyüme açısından aşağı yönlü risklere maruz kaldığını ifade etmiştir. ECB Başkanı Lagarde ise altı hafta içinde çatışmanın seyrinin ya sonuçlanmış olacağını ya da sonuçlarının çok daha netleşeceğini belirterek Haziran toplantısında daha bilinçli bir karar alınabileceğini ima etmiştir. Piyasalar, Haziran toplantısı için 25 baz puanlık artırım olasılığını fiyatlamaya başlamıştır.

İngiltere Merkez Bankası (BoE)

İngiltere Merkez Bankası (BoE) Para Politikası Komitesi (MPC), 30 Nisan 2026 tarihli toplantısında politika faizini (Bank Rate) %3.75 düzeyinde sabit bırakmıştır. Piyasalar, BoE'nin faiz oranını 2026 yılı boyunca %3.75 düzeyinde korumasını ve İran çatışmasının seyrinin netleşmesini beklediğini fiyatlamaktadır.

Japonya Merkez Bankası (BoJ)

Japonya Merkez Bankası (BoJ), 28-29 Nisan 2026 tarihlerinde gerçekleştirdiği toplantıda kısa vadeli politika faizini %0.75 düzeyinde sabit bırakmıştır. Bu oran, Eylül 1995'ten bu yana görülen en yüksek faiz seviyesini temsil etmektedir. BoJ Başkanı basın toplantısında, gerçek faiz oranlarının önemli ölçüde negatif düzeyde seyrettiğini ve koşulların elverişliliğini koruması halinde faiz artırımlarının süreceğini ifade etmiştir.

Küresel Likidite

Tüm Merkez Bankaları savaş sonrasında temkinli bir duruş sergilemeye başlamışlardır. FED gibi faiz indirim patikasında olanlar için faiz indirimleri duraksamış, ECB gibi hemen hemen nötr faiz oranında olan Merkez Bankaları ise enflasyonist etkilerin belirginleşmesi ile artırım tarafına geçmiştir. Önümüzdeki dönemde yıl sonuna kadar küresel anlamda faizlerin yükseleceği bir dönem olduğu görülmektedir. FED'in onaylanan yeni başkanının bilanço daraltması hedefini gerçekleştirmesi halinde küresel likiditenin azalması ihtimali de not edilmelidir.

3.2 Euro Dolar Paritesine Dair Beklentiler

Artan enerji maliyetlerinin euro bölgesinin dış dengesini bozması ve ECB'nin olası artırım sinyalleri nedeniyle euronun kısa vadede baskılı seyretmesi beklenmektedir. Mart 2026'da göre parite 1.15 düzeyine gerilemiştir. Temel senaryoda çatışmanın ikinci çeyrek sonunda yatışması ve Fed'in faiz indirimine başlamasıyla EUR/USD'nin yıl sonuna doğru 1.20'yi geçmesi öngörülmektedir.

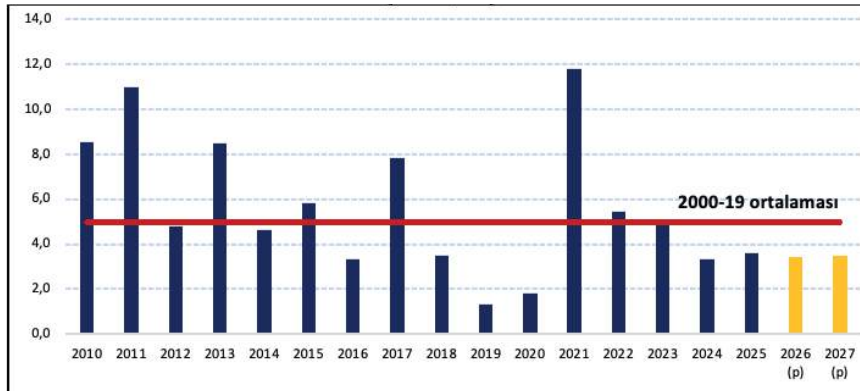
4. Türkiye Makroekonomik Görünümü

Bu bölümde Türkiye'nin genel makroekonomik verileri ve geleceğe dair beklentiler verilmiştir. Jeopolitik gelişmeler ve küresel makroekonomik değişimler Türkiye'nin de makro ekonomik görünümünü etkilemiş ve beklentiler de büyük ölçüde değişmiştir.

4.1 Büyüme

Türkiye ekonomisi 2025 yılını yüzde 3.6 büyümeyle tamamlamıştır. Bu oran, IMF'nin Ocak 2026'daki yüzde 4.1 tahmininin belirgin biçimde altında kalmış olup yurt içi talepteki yavaşlamanın ve küresel belirsizliklerin büyüme üzerindeki sınırlayıcı etkisini yansıtmaktadır. 2025 yılında hanehalkı tüketimi yüzde 4.1, gayrisafi sabit sermaye oluşumu (yatırımlar) yüzde 7 artış kaydetmiştir. Devletin nihai tüketim harcamaları ise yüzde 0.8 oranında sınırlı artış göstermiştir. Dış ticaret tarafında mal ve hizmet ihracatı yüzde 0.3 oranında hafif gerilerken ithalat yüzde 4.9 yükselmiş; net ihracatın büyüme üzerindeki etkisi negatif yönde olmuştur.

Şekil.5 Türkiye Ekonomik Büyüme (Yıllık, %)

Kaynak: TÜİK, IMF

IMF'nin Nisan 2026 Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nda Türkiye'nin 2026 büyüme tahmini, önceki yüzde 4.2 seviyesinden yüzde 3.4'e çekilmiştir. Bu aşağı yönlü revizyonda, 2025'te ekonomik aktivitenin beklenenden zayıf seyretmesi ve Orta Doğu savaşı sonrasında yükselen enerji fiyatlarının Türkiye gibi enerji ithalatçısı ekonomiler üzerindeki baskısı etkili olmuştur. Piyasa katılımcıları ise TCMB'nin Nisan 2026 anketinde 2026 büyümesini yüzde 3.5 olarak öngörmektedir. Bu tahmin, bir önceki anketteki yüzde 3.8 seviyesinin altına gerilemiştir. 2027 yılı büyüme beklentisi de yüzde 4.3'ten yüzde 4.1'e düşmüştür.

BUSIAD'ın Nisan 2026'da Bursa'daki üye firmalar nezdinde gerçekleştirdiği İktisadi Yönelim Anketi, makroekonomik verileri saha düzeyinde teyit etmektedir. Ankete katılan tüm firmaların mevcut ekonomik koşullardaki görünümü bir önceki çeyreğe göre zayıflamış; bu bozulma imalat sanayinde daha belirgin bir biçimde kendini göstermiştir. Firmaların önümüzdeki altı aylık döneme ilişkin beklentileri de bir önceki çeyreğe kıyasla daha olumsuz bir tablo ortaya koymaktadır. Gelecek üç ayda üretim hacmi ve sipariş düzeyinde düşüş beklentisi hâkim olurken istihdam görünümü de zayıflığını sürdürmektedir. Makine-teçhizat ve bina-tesis yatırım harcamalarındaki zayıf eğilim de önceki çeyreğe benzer biçimde devam etmektedir. Tüm bu bulgular, 2026 büyümesinin bir önceki yılın altında kalacağına ilişkin piyasa beklentileriyle örtüşmektedir.

OVP'de 2026 yılı büyüme hedefi, önceki programdaki yüzde 4.5'ten yüzde 3.8'e revize edilmiştir. Bu revizyonun arka planında, küresel ticaret politikalarındaki belirsizlikler ve tarife kaynaklı dış talep zayıflığı yatmaktadır. 2027 ve 2028 büyüme hedefleri ise sırasıyla yüzde 4.3 ve yüzde 5 olarak belirlenmiştir.

Gösterge	2025 Gerçekleşme	2026 Tahmini	2027 Tahmini
Büyüme (OVP hedefi)	%3.3 (gerçekleşme tahmini)	%3.8	%4.3
Büyüme (IMF tahmini)	%3.6	%3.4	%3.5
Büyüme (piyasa beklentisi)	-	%3.5	%4.1

Türkiye'nin enerji ithalatına yüksek bağımlılığı, Hürmüz Boğazı krizinin ekonomik maliyetini diğer gelişmekte olan piyasalara kıyasla daha belirgin kılmaktadır. Bu durum ekonomik büyüme tarafında beklentileri olumsuz etkilemektedir.

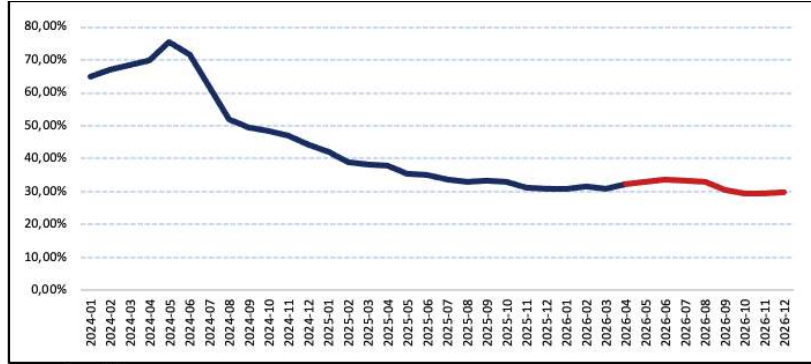
4.2 Enflasyon

TCMB, Şubat 2026 Enflasyon Raporu 2026-I'de 2026 yıl sonu enflasyon tahmin bandını yüzde 15-21 olarak açıklamıştır. Orta nokta yüzde 18 olan bu aralık, resmi ara hedef olan yüzde 16 ile uyumlu biçimde konumlandırılmıştır. Söz konusu tahmin, Orta Doğu savaşı öncesinde -yani Hürmüz krizinin bilançolara yansımadağı bir dönemde-hazırlanmıştır.

4 Mayıs 2026'da açıklanan enflasyon oranı beklentilerin üzerinde aylık %4.18, yıllık ise %32.37 olarak açıklanmıştır. Böylece yıllık enflasyon geçen ayki %30.87'lik seviyesinden yükselmiştir. Artan enerji ve gübre fiyatının bu artışta kuşkusuz önemli bir rolü vardır. Ulaştırma, gıda ve de konut (doğalgaz ve elektrik artışı nedeniyle) en yüksek artış yaşayan kalemler arasında yer almışlardır.

Şekil 6. Enflasyon Gerçekleşmeleri ve Beklentiler (Yıllık, %)

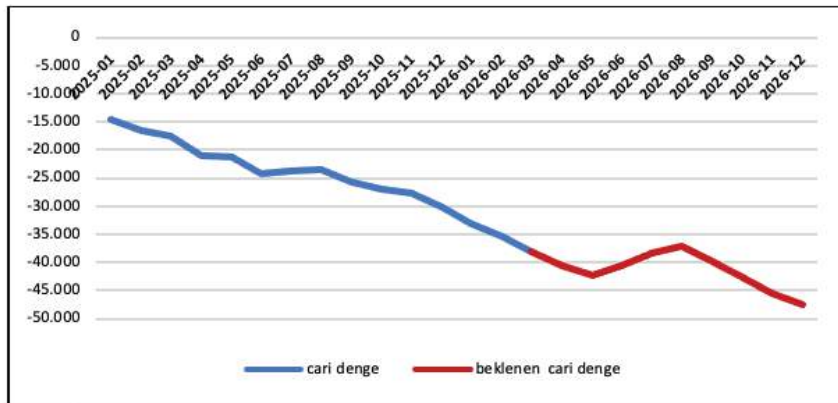
Kaynak: TÜİK

Piyasa beklentileri ve IMF tahminleri, TCMB'nin kendi bandının belirgin biçimde üzerinde seyretmektedir. Yıl sonu hedefi olan %16'nın %14'üne ilk dört ayda ulaşılmıştır. Beklentiler yıl sonu enflasyonun %30'lar ya da iyi senaryoda biraz altında gerçekleşeceği yönündedir. BUSİAD İktisadi Yönelim Anketi maliyet ve fiyat baskılarını sahadan doğrulamaktadır. Ankete katılan firmalar önümüzdeki üç ayda ortalama birim maliyetlerinin artacağını öngörmekte; bu beklenti satış fiyatlarında da yukarı yönlü bir değişimi beraberinde getirmektedir. TCMB 14 Mayıs'ta bu yılın ikinci enflasyon raporu açıklanacaktır. Muhtemelen TCMB hem ara hedefi hem de enflasyon bandını revize edecektir.

4.3 Dış Denge

IMF'nin Nisan 2026 tahminlerine göre Türkiye'nin cari açığının 2026'da GSYİH'nin yüzde 2.8'ine ulaşması beklenmektedir. Bu oran, Ekim 2025 WEO'sundaki yüzde 1.3 tahmininin iki katından fazla olup Orta Doğu savaşının enerji ithalat maliyetleri üzerindeki tahribatını doğrudan yansıtmaktadır. 2025 yılında cari açığın GSYİH'nin yüzde 1.9'u seviyesinde gerçekleştiği tahmin edilmektedir. 2027'de ise kısmen normalleşmeyle birlikte açığın yüzde 2.5'e gerilemesi öngörülmektedir.

Şekil 7 Cari Denge Gerçekleşme ve Beklentiler (Yıllık, Milyon Dolar)

Kaynak: TCMB

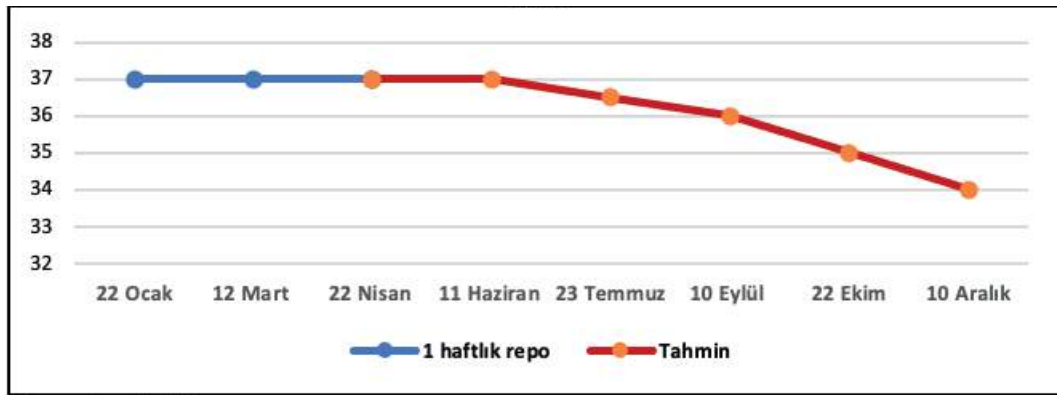
Enerji fiyatlarındaki kalıcı yükseliş senaryosunda cari açık baskısının daha uzun süre devam edeceği değerlendirilmektedir. Baz senaryoda artan enerji maliyetleri ile birlikte yıl sonu cari açığın 50 milyar dolar civarında olacağı tahmin edilmektedir.

4.4 Para Politikasının Seyri

TCMB Para Politikası Kurulu (PPK), 22 Nisan 2026 tarihli toplantısında politika faizi olan bir haftalık repo ihale faiz oranını yüzde 37 düzeyinde sabit tutmuştur. Gecelik borç verme faizi yüzde 40, gecelik borçlanma faizi ise yüzde 35,5 olarak değiştirilmemiştir. Bu karar, yılın üçüncü PPK toplantısında alınan ve piyasa beklentileriyle örtüşen bir karardır.

2026 faiz sürecine bakıldığında TCMB'nin Ocak 2026 toplantısında 100 baz puanlık faiz indirimine gittiği görülmektedir. Mart ve Nisan toplantılarında ise Orta Doğu savaşının yarattığı belirsizlik ortamında faiz sabit tutulmuştur. Öte yandan savaşın patlak verdiği ilk haftalarda TCMB'nin bir haftalık repo ihalelerine ara vererek fonlamayı faiz koridorunun üst bandı olan yüzde 40'tan gerçekleştirdiği ve piyasalardaki döviz talebini karşılamak amacıyla yaklaşık 50 milyar dolar tutarında döviz satışı yaptığı tahmin edilmektedir. İzleyen dönemde portföy girişlerinin yeniden güçlenmesiyle söz konusu rezervlerin 20 milyar dolar civarında bir bölümünün geri kazanıldığı değerlendirilmektedir. Ancak son iki haftada TCMB yine satıcı tarafa geçmiştir.

Şekil.8 TCMB Faiz Patikası Beklentisi %

Kaynak: TCMB

TCMB, karar metninde enflasyon görünümünde "belirgin ve kalıcı bir bozulma olması durumunda para politikası duruşunun sıkılaştırılacağını" açıkça vurgulamıştır. Kredi kısıtları ise devam etmektedir. Enflasyon görünümündeki bozulmanın da etkisi hesaba katıldığında bu kısıtların devam edeceği öngörülmektedir.

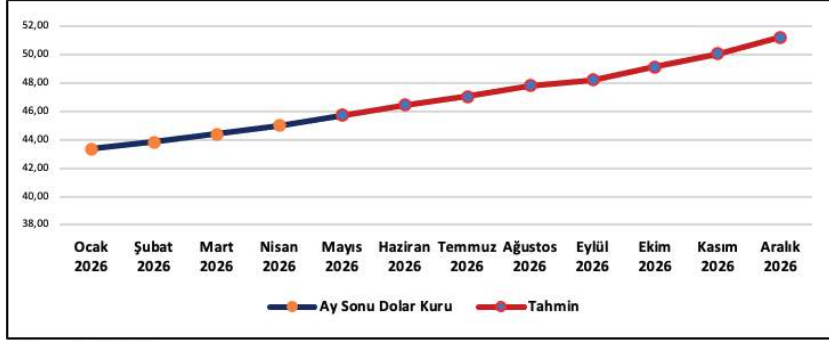
4.5 Döviz Kuru

TCMB Nisan 2026 Piyasa Katılımcıları Anketi'ne göre 2026 yıl sonu dolar/TL beklentisi bir önceki anketteki 50.97 TL seviyesinden 51.23 TL'ye yükselirken, 12 ay sonrasına ilişkin beklenti de 52.70 TL'den 53.62 TL'ye çıkmıştır. Bu yukarı yönlü revizyon, Orta Doğu savaşının enerji ithalat maliyetleri üzerindeki baskısının döviz kuruna da yansımakta olduğuna işaret etmektedir.

OVP 2026-2028'de yıllık ortalama dolar/TL varsayımı 46.60 TL olarak belirlenmiştir. Piyasanın yıl sonu beklentisi olan 51.23 TL, bu varsayımın yaklaşık yüzde 10 üzerinde seyretmekte olup kur üzerindeki yukarı yönlü baskının OVP senaryosunun ötesinde gerçekleştiğini teyit etmektedir.

Şekil 9. Gerçekleşen ve Tahmini Dolar Patikası

Kaynak: TCMB

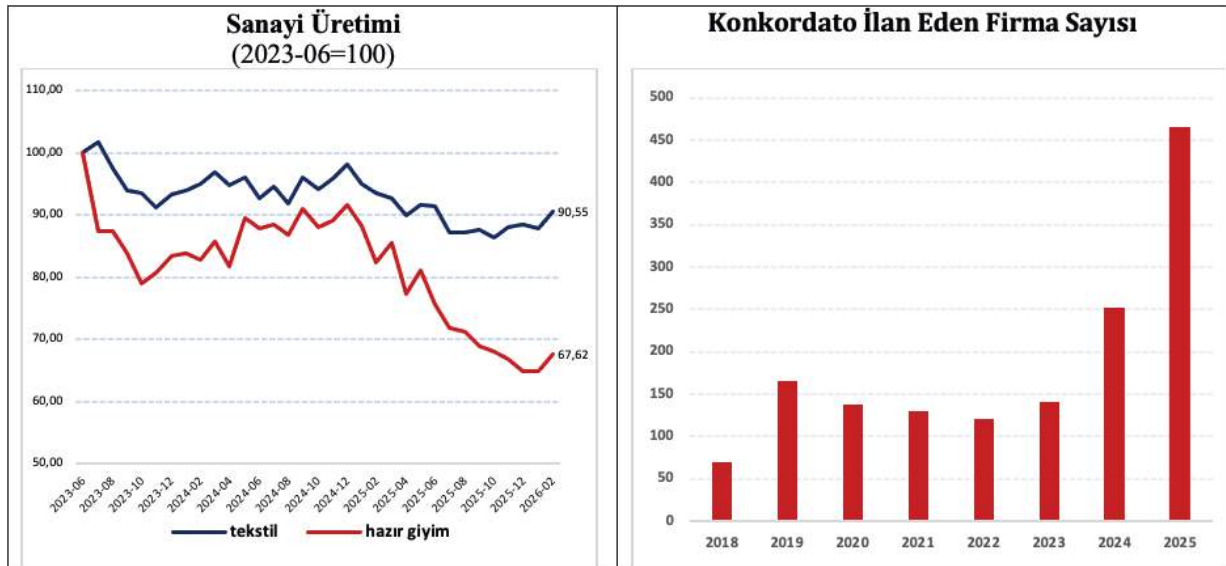
5. Sektörel Görünüm

Bu bölümde Türkiye'nin ve Bursa'nın temel sektörlerinden üç sektör- tekstil ve giyim, otomotiv, tarım ve gıda- üzerinde durulmuş, jeopolitik ve makroekonomik değişmelerin bu sektörler üzerindeki etkisi sektörlerin yapısal sorunları ile birlikte ele alınarak tartışılmıştır.

5.1 Tekstil ve Hazır Giyim Sektörü

2025 yılı, tekstil ve hazır giyim sektöründe yapısal kırılganlığın derinleştiği bir yıl olmuştur. Sektörde konkordato ilan eden firma sayısı 2023'teki 141 düzeyinden 2024'te 252'ye, 2025'te ise 466'ya yükselmiştir. Bu rakam, yalnızca iki yılda konkordato sayısında yüzde 230'u aşan bir artışa işaret etmektedir. Ayrıca 2025'in Kasım ayı itibarıyla 2024 yılsonuna kıyasla tekstilde 839, hazır giyimde 3.983 şirket faaliyetine son vermiştir.

Şekil 10. Tekstil Sanayi Üretim ve Konkordato Sayıları

Kaynak: TÜİK

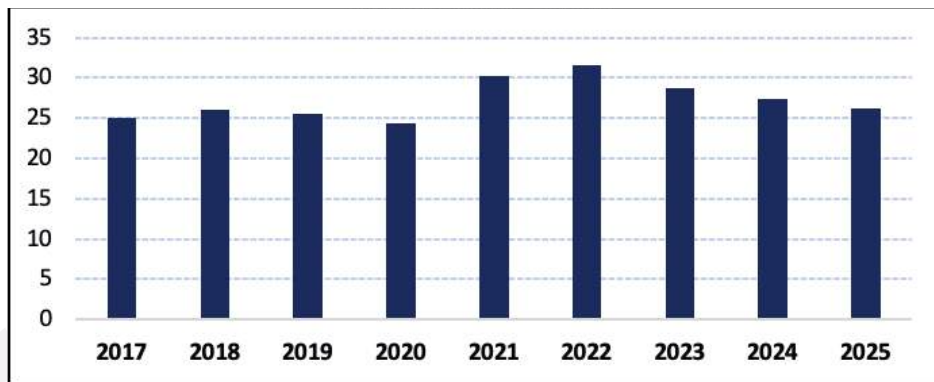
Kapanan firmaların ve daralan iş hacminin etkisiyle sektördeki istihdam kaybı da derinleşmiştir. 2025 yılında tekstil sektöründe ücretli çalışan sayısı 416 bin ile 2013'ten bu yana, hazır giyim sektöründe ise 515 bin ile 2018'den bu yana en düşük seviyesine gerilemiştir. Yıl genelinde toplam istihdam kaybı hazır giyimde yaklaşık 85 bin, tekstilde ise yaklaşık 49 bin kişi olmuştur. Sektör temsilcilerinin verilerine göre son üç yılda iki sektörde birlikte 380 bini aşkın kişi işini kaybetmiştir.

Yurt içindeki olumsuz faaliyet koşulları, firmaların bir bölümünü üretimlerini yurt dışına kaydırmaya yöneltmektedir. TCMB Ödemeler Dengesi verilerine göre tekstil ve giyim eşyaları kategorisinde faaliyet gösteren firmaların yurt dışına doğrudan yatırımları 2025'te 1.9 milyar dolara ulaşmıştır.

Finansman kalitesi açısından da tablo bozulmaktadır. BDDK verilerine göre tekstil ve hazır giyim sektörünün toplam banka kredileri içindeki payı 2025 yılı boyunca yüzde 4.3-4.5 bandında seyretmiştir. Takipteki kredi oranı ise yılın başındaki yüzde 2.1 düzeyinden Aralık 2025 itibarıyla yüzde 3'e hızla yükselmiştir. Bu artış, faaliyet koşullarındaki bozulmanın sektörün kredi geri ödeme kapasitesini aşındırmaya başladığının somut bir göstergesidir. Üretim kapasitesi kullanım oranlarının tekstilde yüzde 69.1, hazır giyimde ise yüzde 75.6 ile uzun dönem ortalamalarının belirgin biçimde altında seyretmesi, sektörün yapısal bir daralma sürecinde olduğuna işaret etmektedir.

Türkiye tekstil ve hazır giyim sektörü 2026 yılına derin bir yapısal krizin izlerini taşıyarak girmiştir. TİM verilerine göre hazır giyim ve konfeksiyon ihracatı 2025 yılında bir önceki yıla kıyasla yüzde 6.3 gerileyerek 16.8 milyar dolara düşmüştür. İTHİB verilerine göre tekstil ve hammaddeleri sektörü 2025 yılını 11.4 milyar dolarlık ihracatla kapatmış; hazır giyimle birlikte iki sektörün toplam ihracatı yaklaşık 28 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. İTHİB açıklamalarına göre tekstil ve hazır giyim sektörleri 17 milyar dolarlık dış ticaret fazlası yaratmış ve Türkiye'nin en önemli net döviz kazandırıcı sektörleri arasında yer almayı sürdürmüştür.

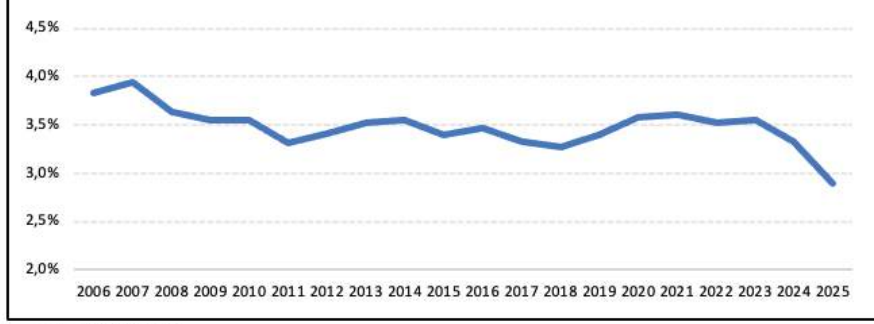
Şekil. 11 Tekstil ve Hazır Giyim İhracatı (Yıllık, Milyar Dolar)

Kaynak: TİM

Türkiye'nin küresel hazır giyim pazarındaki payının 35 yıl sonra ilk kez yüzde 3'ün altına gerilediği belirtilmektedir. Uzun süredir devam eden olumsuz faaliyet koşulları; iç talepteki zayıflık, ihracat üzerindeki rekabet baskısı, yüksek finansman maliyetleri ve kâr marjlarının erimesiyle birlikte sektörde firma kapanışlarını ve istihdam kayıplarını hızlandırmıştır.

Şekil.12 Türkiye'nin Dünya Hazır Giyim İhracatından Aldığı Pay

Kaynak: UNCTAD

Temel yapısal sorunlar arasında maliyet baskıları, kur-maliyet uyumsuzluğu, finansmana erişim güçlüğü, enerji ve işçilik maliyetlerindeki artış ile hammadde ithalatına bağımlılık öne çıkmaktadır. Bununla birlikte sektör hâlen Türkiye ortalamasının üzerinde katma değer yaratmaktadır. İTHİB verilerine göre Türkiye'nin kilogram başına ortalama ihracat birim fiyatı 1.59 dolar iken, tekstil sektöründe bu değer 4.3 dolar, hazır giyimde ise 21.3 dolar seviyesindedir. Bu tablo, sektörün kriz koşullarına rağmen yüksek katma değer ve net döviz girdisi yaratma kapasitesini koruduğunu göstermektedir.

İran- İsrail-ABD savaşı, Türkiye tekstil sektörünü hem maliyet hem de rekabet ekseninde çift yönlü baskı altına almıştır. Maliyet tarafında, Türkiye'nin sentetik elyaf ve polyester bazlı üretimde petrokimyasal girdilere bağımlı olması, küresel PTA ve MEG fiyatlarındaki artışların üretim maliyetlerine yansımaya neden olmaktadır. Orta Doğu savaşının petrol ve petrokimya zinciri üzerindeki etkisi, özellikle polyester ağırlıklı tedarik zincirlerinde maliyet baskısını artırmıştır. Hürmüz Boğazı kaynaklı lojistik aksamalar ve navlun maliyetlerindeki yükseliş de Türkiye'nin hammadde ve ara malı ithalatı üzerinde ilave baskı yaratmaktadır.

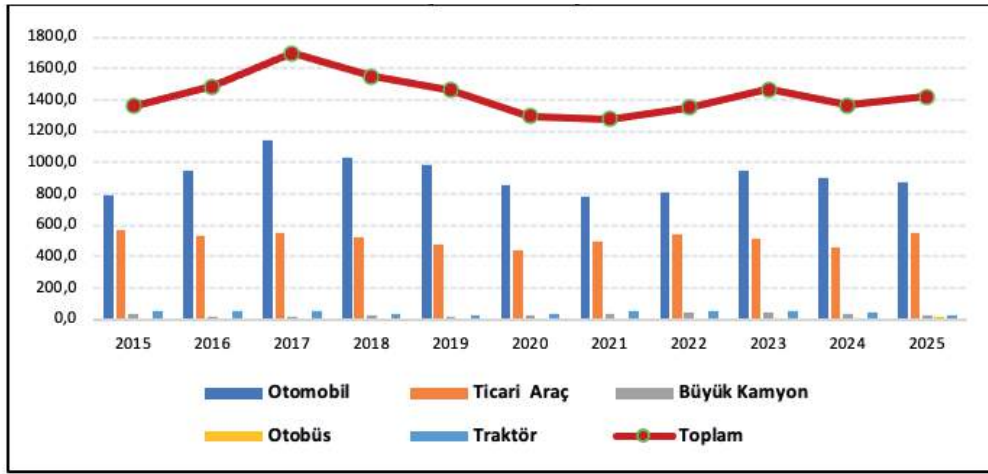
Bu baskılara ek olarak iki politika gelişmesi sektörü orta vadede doğrudan etkileyecektir. Ocak 2026'da imzalanan AB-Hindistan STA ile Hindistan'ın tekstil ve hazır giyim ihracatı AB pazarına sıfır tarifeli erişim kazanmıştır. Ticaret anlaşması müzakerelerinde kullanılan projeksiyonlara göre tercihli erişimle birlikte Hindistan'ın tekstil ve hazır giyim ihracatının 2030'a kadar mevcut 44 milyar dolardan yaklaşık 100 milyar dolara yaklaşması beklenmektedir. Bu gelişme, Türkiye'nin AB pazarında bugüne dek Gümrük Birliği sayesinde koruduğu rekabet avantajını doğrudan aşındırmakta; düşük işçilik maliyeti ve büyük ölçek ekonomisiyle hareket eden Hindistan ile aynı pazar alanında kıyasıya bir rekabeti zorunlu kılmaktadır. Ayrıca Gümrük Birliği'nin asimetrik yapısı nedeniyle anlaşma yürürlüğe girdiğinde Hindistan menşeli tekstil ürünleri Türkiye iç pazarına da gümrüksüz girebilecek; bu durum yurt içinde de ciddi bir rekabet baskısı yaratacaktır. Sınırdaki Karbon Düzenlemesi (CBAM) ise şu an için tekstil sektörünü doğrudan kapsamamakla birlikte makine, aksesuar ve sentetik elyaf girdileri üzerinden dolaylı maliyet baskısı yaratmakta; ilerleyen yıllarda sektörün doğrudan kapsama alınması ihtimali de gündemdeki yerini korumaktadır.

Buna karşın mevcut tablo Türkiye için kritik bir fırsat penceresi de açmaktadır. Asya'daki polyester tedarik zincirlerinde yaşanan maliyet ve arz baskısı, Avrupa alıcılarını daha yakın ve esnek tedarikçilere yöneltebilir. Türkiye'nin Avrupa'ya coğrafi yakınlığı, hızlı teslimat kapasitesi, pamuklu ürünlerdeki deneyimi ve esnek üretim yapısı bu dönüşümden pay alma potansiyelini güçlendirmektedir. Ancak İSO Sektörel PMI verileri, tekstil sektöründe sipariş koşullarının hâlen zayıf seyrettiğini göstermektedir. Şubat 2026'da tekstil imalatçıların toplam yeni siparişleri üst üste 33. ay yavaşlamış; buna karşın yeni ihracat siparişlerinde ılımlı bir artış görülmüştür. Bu nedenle fırsat penceresi açılmış olmakla birlikte, bunun kalıcı ihracat kazanımına dönüşebilmesi için maliyet ve finansman baskılarının hafiflemesi gerekmektedir.

5.2 Otomotiv Sektörü

Toplam otomotiv üretimi yüzde 4 artışla 1 milyon 419 bin 464 adede ulaşmıştır. Bu büyümenin ana bileşeni ticari araç üretimi olmuş; ticari araç grubunda yüzde 19, hafif ticari araç grubunda ise yüzde 21 oranında belirgin bir artış gerçekleşmiştir. Buna karşın otomobil üretimi yüzde 4 azalarak 872 bin 538 adede gerilemiştir. Sektör genelinde kapasite kullanım oranı %72.6 olarak kaydedilmiştir.

Şekil. 13 Otomotiv Üretimi (1000 adet)

Kaynak: OSD

İç pazar güçlü seyrini sürdürmüştür. 2025 yılında toplam iç pazar satışları yüzde 10 artışla 1 milyon 413 bin 903 adede ulaşmıştır. Otomobil pazarı ise yüzde 10 artışla 1 milyon 84 bin 496 adet olarak gerçekleşmiştir.

2025 yılında Türkiye’de otomotiv üretimi yaklaşık 1 milyon 419 bin 464 adet seviyesinde gerçekleşirken, bu üretimin yaklaşık %70–73’üne karşılık gelen adedi ihrac edilmiştir. Aynı yıl iç pazarda toplam araç satışları 1 milyon 413 bin 903 adet bandına ulaşırken, ithalatın payı %65–70 seviyesinde gerçekleşmiştir; buna karşılık yerli üretimin iç pazardaki payı %30–35 aralığında kalmıştır. Bu tablo, Türkiye’nin otomotivde güçlü bir üretim ve ihracat merkezi olmasına rağmen, iç pazarda özellikle binekte ithal araçların belirgin ağırlığını koruduğunu ortaya koymaktadır. 2019–2022’de 6.5 milyar dolar civarında olan binek otomobil ithalatı, 2023’te yaklaşık üç katına çıkarak 18 milyar dolar eşiğine çıkmış; 2025’te ise 22 milyar doların üzerine çıkarak yeni bir zirveye ulaşmıştır.

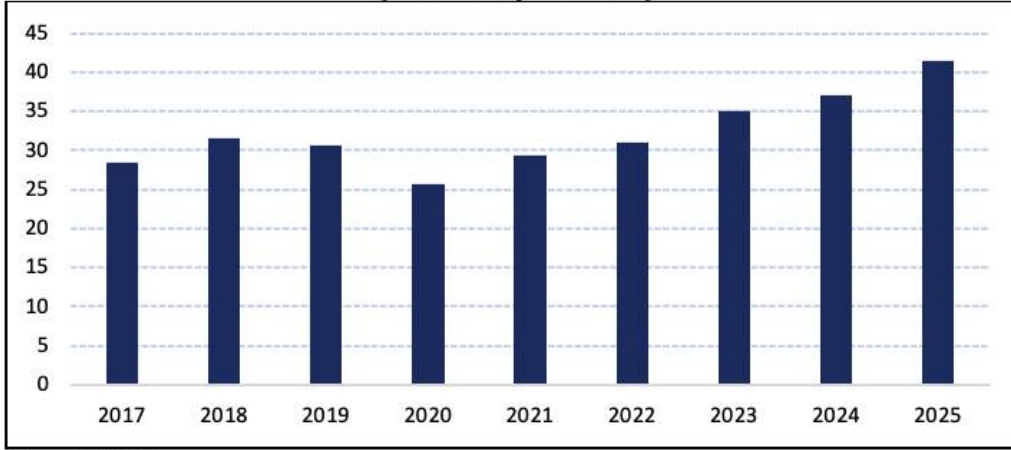
İSO Türkiye Sektörel PMI verilerine göre kara ve deniz taşıtları imalatı endeksi Şubat 2026’da 45.6 ile eşik değerinin altındaki seyrini 11. ayına taşımıştır. Bu dönemde üretim ve yeni siparişler hızla gerilerken, yeni ihracat siparişleri de azalmıştır.

Otomotiv sektörü, zorlu küresel konjonktüre rağmen finansman kalitesini korumaktadır. Sektörün toplam banka kredileri içindeki payı 2025 yılı boyunca yüzde 3.4 düzeyinde sabit seyretmiştir. Takipteki kredi oranı ise 2024 Ç4’teki yüzde 0.2 seviyesinden 2025 Ç4’te yüzde 0.7’ye yükselmiş olmakla birlikte, Türkiye imalat sanayi ortalamasının belirgin biçimde altında kalmaktadır.

Türkiye, Avrupa Birliği içinde hafif ticari araç ve otobüs üretiminde birinci, otomobil üretiminde altıncı sırada yer almaktadır. Bu konumlanma, sektörün AB otomotiv tedarik zinciriyle olan derin entegrasyonunu ve Türkiye’nin Avrupa üretim ekosistemi açısından stratejik önemini ortaya koymaktadır.

Türkiye otomotiv sektörü 2025 yılını tarihi bir ihracat rekoruyla tamamlamıştır. TİM verilerine göre toplam otomotiv ihracatı yüzde 12 artışla 41.5 milyar dolara ulaşmış; sektör yaklaşık yüzde 17.5 pay ile Türkiye'nin en fazla ihracat gerçekleştiren sektörü konumunu korumuştur. Otomotiv tedarik (yan) sanayii ihracatı da 2025'te rekor kırmıştır. Yan sanayi ihracatı yüzde 6 artışla 15.7 milyar dolara ulaşmış; toplam otomotiv ihracatının yüzde 38'ini oluşturmuştur.

Şekil 14. Toplam Otomotiv İhracatı (Yıllık, Milyar Dolar)

Kaynak: TİM

S&P Global Mobility'nin Nisan 2026 hafif araç üretim tahmin güncellemesine göre, Orta Doğu savaşının bölgesel üretim görünümü üzerindeki etkileri belirginleşmiştir. Avrupa'nın hafif araç üretim tahmini 2026 için 114 bin adet, 2027 için ise 143 bin adet aşağı çekilmiştir. Çin'de üretim tahmini 2026 için 239 bin adet, 2027 için 156 bin adet düşürülmüştür. Orta Doğu ve Afrika bölgesinde ise üretim tahmini 2026 için 143 bin adet, 2027 için 126 bin adet aşağı revize edilmiştir. Bu revizyonlarda İran merkezli çatışmanın talep, üretim, lojistik ve tedarik zincirleri üzerinde yarattığı aksaklıklar etkili olmuştur.

Orta Doğu savaşının otomotiv endüstrisine özgü bir diğer etkisi ise yarı iletken tedarik zinciri üzerinden ortaya çıkmaktadır. Katar'ın küresel yüksek saflıkta helyum üretiminde önemli bir paya sahip olması nedeniyle, bölgede yaşanan arz aksaklıkları çip üretimi açısından yeni bir risk yaratmaktadır. Helyum, yarı iletken üretiminde kritik bir girdi olduğu için, arzın uzun süre kesintiye uğraması halinde otomotiv elektroniği ve çip tedarikinde ilave baskılar oluşabilir. Kısa vadede küresel araç üretimine doğrudan etkinin sınırlı kalması beklenmekle birlikte, Asya kaynaklı bileşenlerin tedarikinde yaşanabilecek aksaklıklar özellikle Avrupa araç üretimi için tam zamanında teslimat modelini tehdit etmektedir.

Orta Doğu savaşı ve küresel otomotiv sektörünün dönüşümü, Türkiye açısından farklı kanallar üzerinden etkili olmaktadır.

Ana ihracat pazarının daralması: Türkiye otomotiv sektörünün ihracatında Avrupa pazarı belirleyici konumdadır. AB ve AB dışı Avrupa ülkeleri birlikte Türkiye'nin araç ihracatında yaklaşık yüzde 70 civarında pay almakta; bu durum Avrupa'daki talep ve üretim görünümünü Türkiye otomotiv sanayii açısından doğrudan önemli hale getirmektedir. S&P Global Mobility'nin Nisan 2026 tahminlerinde Avrupa hafif araç üretim beklentisini aşağı çekmesi, Türkiye'nin ana sanayi ve yan sanayi ihracatı üzerinde aşağı yönlü risk yaratmaktadır. ECB'nin projeksiyonlarında Euro bölgesi büyümesinin gerilemesi de Avrupa talebindeki zayıflama riskini somutlaştırmaktadır.

Enerji maliyeti baskısı: Yüksek enerji fiyatları, otomotiv sektörünü hem doğrudan üretim maliyetleri hem de tedarik zinciri üzerinden etkilemektedir. Alüminyum, çelik, plastik, kauçuk, boya, yapıştırıcı ve diğer petrokimyasal girdiler otomotiv üretiminde önemli maliyet kalemleri arasında yer almaktadır. Orta Doğu çatışmasının petrol ve gaz fiyatlarını yukarı taşıması, özellikle petrokimyasal ara girdilerde maliyet baskısını artırmaktadır. Sektör analizlerinde, uzun süreli bir arz kesintisi senaryosunda otomotiv plastikleri, yapıştırıcılar ve özel kimyasallarda kullanılan petrokimyasal hammadde maliyetlerinde yüzde 15-25 aralığında artış görülebileceği değerlendirilmektedir. Bu baskı, Türkiye’de ana sanayi kadar yan sanayi üreticilerinin kârlılığı ve fiyat rekabetçiliği açısından da önem taşımaktadır.

Elektrikli araca geçiş baskısı: Yüksek yakıt maliyetleri, toplam sahip olma maliyeti açısından hibrit ve elektrikli araçları daha cazip hale getirebilir. Ancak yüksek finansman maliyetleri, araç fiyatları ve şarj altyapısının gelişme ihtiyacı dönüşüm hızını sınırlayabilir. Türkiye’nin elektrikli araç üretim altyapısı gelişme aşamasındadır. Bu nedenle küresel otomotiv talebinde elektrikli ve hibrit araçlara yönelimin hızlanması, Türkiye açısından hem uyum baskısı hem de yeni üretim yatırımları için fırsat yaratmaktadır.

Tedarik zinciri yeniden yapılanmasından fırsat: Küresel OEM’lerin Asya’ya bağımlılıklarını azaltma arayışı ve AB’nin tedarik güvenliği önceliği, Türkiye’nin yakın konum avantajını güçlendirmektedir. Türkiye’nin Avrupa üretim ekosistemine entegrasyonu, güçlü yan sanayi kapasitesi, hafif ticari araç üretimindeki konumu ve hızlı teslimat avantajı, tedarik zincirlerinin bölgeselleştiği bir dönemde stratejik değerini artırmaktadır. Ancak bu fırsatın kalıcı kazanıma dönüşebilmesi için enerji maliyetleri, finansman koşulları, kur-maliyet dengesi ve elektrikli araç ekosistemine uyum kapasitesi belirleyici olacaktır.

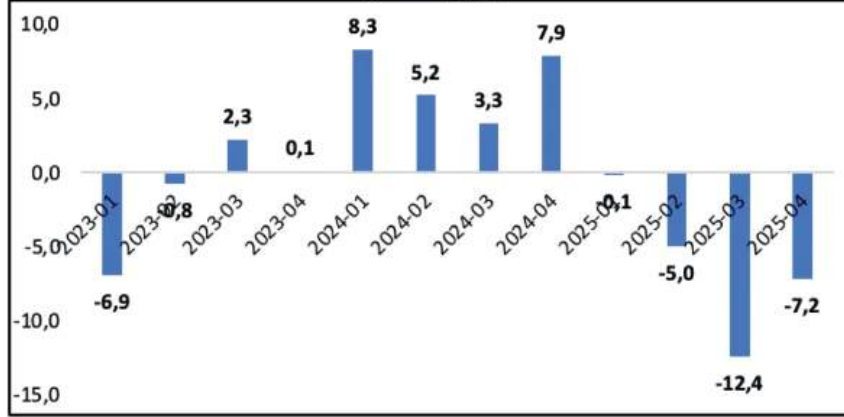
Bu yapısal dinamiklere ek olarak üç politika gelişmesi sektörün orta vadeli görünümünü doğrudan şekillendirmektedir. Bunların en kritik olanı Sanayi Hızlandırıcı Yasası’dır (IAA). Mart 2026’da yayımlanan yasa teklifiyle kamu ihalelerinde satın alınan elektrikli araçların AB sınırları içinde monte edilmesi ve bileşenlerinin (batarya hariç) en az yüzde 70’inin AB kaynaklı olması zorunlu tutulmaktadır. Bununla birlikte Gümrük Birliği ilişkisi çerçevesinde Türkiye’de üretilen bileşenler AB’deki montajcıların yüzde 70 eşğine sayılabilmekte; bu durum Türkiye’yi bileşen tedarikçisi olarak konumlandıran önemli bir avantaj sunmaktadır. AB-Hindistan STA otomotiv sektörünü de kapsamakta, Hindistan’ın AB yapımı araçlara uyguladığı tarifeyi yüzde 110’dan yüzde 10’a indirmesi AB üreticilerini Hindistan pazarında güçlendirirken Türkiye’nin bu pazara araç ihracatında rekabeti zorlaştırmaktadır. CBAM ise otomotiv sektörünü dolaylı etkilemektedir; çelik ve alüminyum üzerindeki karbon maliyeti bu metalleri girdi olarak kullanan otomotiv üreticilerinin tedarik maliyetlerini yukarı çekmektedir.

5.3 Tarım Sektörü

Türkiye tarım sektörü 2025 yılını derin bir çelişkiyle kapamıştır: ihracat tarafında tarihi rekorlar kırılırken, üretim ve iç denge cephesinde ağır kayıplar yaşanmıştır. İhracat tarafında TİM verilerine göre tarım ve gıda sektörlerinin toplam ihracatı 36.4 milyar dolara ulaşmış; birim ihracat değeri ton başına yüzde 9.38 artışla 1.436 dolara yükselmiştir. Bu oran, sektörün hacim değil değer odaklı büyüme stratejisinin somut bir göstergesidir.

Üretim tarafında tablo ise farklıdır. TÜİK verilerine göre don ve kuraklığın yoğun biçimde hissedildiği 2025 yılında tarım sektörü, zincirlenmiş hacim endeksiyle hesaplanan GSYİH verilerine göre yüzde 8.8 oranında daralmıştır. Bu oran, tarım sektörünün son yılların en ağır daralmasını yaşadığına işaret etmektedir.

Şekil. 15 Tarım Sektörü Büyümesi (Yıllık, %)

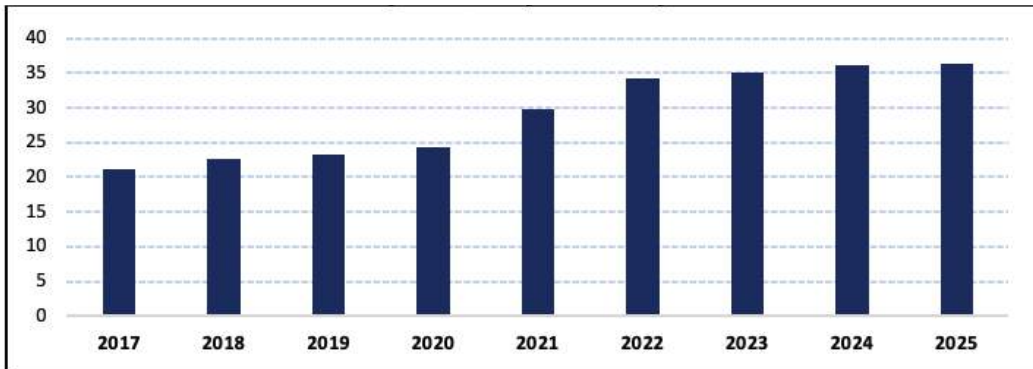
Kaynak: TÜİK

Rekolte kayıpları ürün bazında son derece ağır gerçekleşmiştir. Meyve kategorisinde üretim bir önceki yıla göre yüzde 30.9 gerilemiştir. Rekolte kayıplarının doğal sonucu olarak tarımsal ithalat hızlanmıştır. Çok yıllık bitkilerde ithalat yüzde 71.8 artışla 2002'den bu yana en yüksek düzey olan 3.1 milyar dolara ulaşmış; bu kategorinin dış ticaret dengesi 155.5 milyon dolar ile veri setinin en düşük seviyesinde kaydedilmiştir.

Fiyat baskısı da belirginleşmiştir. Tarım ÜFE 2025 yıl genelinde yüzde 37.5 ile son 4 yılın en düşük seviyesinde kalmasına karşın Ocak 2026'da yüzde 43.6'ya hızla yükselmiştir. İşlenmemiş gıda enflasyonu ise Şubat 2026'da taze meyve ve sebzede yaşanan hızlı fiyat artışlarının etkisiyle son 13 ayın en yüksek düzeyine -yüzde 42.3'e- ulaşmıştır.

BDDK verilerine göre tarım sektörünün toplam banka kredileri içindeki payı 2025 yılında yüzde 7.2-7.4 bandında seyretmiştir. Takipteki kredi oranı ise yılın başındaki yüzde 0.4-0.5 seviyesinden Aralık 2025 itibarıyla yüzde 1.1'e yükselmiştir. Rekolte kayıplarının nakit akışları üzerindeki baskısı bu artışın temel açıklayıcısıdır. Bununla birlikte yüzde 1.1 oranı, sektörün kredi kalitesinin sanayi genelinin belirgin biçimde altında seyrettiğine işaret etmektedir.

Şekil.16 Tarım Ürünleri İhracatı (Yıllık, Milyar Dolar)

Kaynak: TİM

Şubat 2026'da başlayan Orta Doğu savaşı, küresel gıda sistemleri üzerinde 2022 Ukrayna savaşından farklı bir çok mekanizması yaratmaktadır. 2022'deki şok doğrudan buğday ve mısır gibi temel gıda arzını sekteye uğratarken, 2026 krizi daha çok enerji, navlun ve gübre maliyetleri üzerinden çalışan bir girdi şoku niteliği taşımaktadır. FAO değerlendirmelerine göre Hürmüz Boğazı'ndaki aksama, yalnızca enerji piyasalarını değil, tarımsal gıda sistemlerinin tamamını etkileyebilecek sistemik bir risk yaratmaktadır. Küresel olarak ticareti yapılan gübrelerin yaklaşık yüzde 30'unun Hürmüz üzerinden geçmesi, bu kırılmalılığı artırmaktadır.

Dünya Bankası emtia piyasası verilerine göre Şubat-Mart 2026 arasında üre fiyatları aylık bazda yaklaşık yüzde 46 artmıştır. Gübre fiyatlarındaki bu sıçrama, etkisini hemen nihai gıda fiyatlarında değil, öncelikle ekim kararları, girdi kullanımı ve ürün deseni üzerinden göstermektedir. Yüksek maliyetler ve gübreye erişimde yaşanabilecek kısıtlar, çiftçilerin gübre kullanımını azaltmasına veya ürün tercihini değiştirmesine yol açabilir. Bu durum ilerleyen sezonda verim kayıpları ve 2026 sonu ile 2027'ye sarkan gıda fiyatı baskıları yaratabilir.

Orta Doğu savaşı ve gübre krizinin Türkiye tarım sektörüne yansımaları çift yönlüdür. İlk kanal maliyet baskısıdır. Türkiye, tarımsal üretimde soya fasulyesi, mısır, gübre, yem hammaddeleri ve enerji gibi girdilerde önemli ölçüde ithalata bağımlıdır. Küresel gübre fiyatlarındaki sert artış, çiftçilerin üretim maliyetlerini doğrudan yükseltmektedir. Enerji fiyatlarındaki şok ise sulama, taşıma, depolama, soğuk zincir ve gıda işleme süreçlerinde tüm tarımsal değer zincirini olumsuz etkilemektedir. İthalat maliyetlerindeki artışın, 2025'te zaten yüzde 25.47 artan tarım, gıda ve içecek ithalat faturasını daha da yükseltebileceği ve sektörün dış ticaret fazlasını baskılayabileceği değerlendirilmektedir.

İkinci kanal dış pazar riskidir. Irak, Hollanda ve Rusya Türkiye'nin tarım ihracatında öne çıkan pazarlar arasında yer almaktadır. Orta Doğu ve Körfez bölgesindeki savaşın bölgesel alım gücünü, lojistik akışları ve ticaret finansmanını sekteye uğratması, Türkiye'nin yakın coğrafyadaki tarım ve gıda ihracatını baskılayabilir. Bu risk özellikle hububat mamulleri, un, bakliyat, yaş meyve-sebze ve işlenmiş gıda ihracatı açısından önem taşımaktadır.

Buna karşılık kriz Türkiye için belirli ürün gruplarında stratejik bir avantaj penceresi de açabilir. Gübre kıtlığı ve yüksek girdi maliyetleri, küresel ölçekte buğday, pirinç ve mısır başta olmak üzere temel tarım ürünlerinde ilerleyen aylarda verim düşüşü ve fiyat artışı riskini güçlendirmektedir. Türkiye, buğday unu ihracatında güçlü bir konuma sahipken fındık üretiminde dünya lideri, zeytinyağı ve kuru meyve-sebze ürünlerinde ise önemli bir ihracatçı konumundadır. Küresel gıda fiyatlarındaki yükseliş, bu ürünlerin ihracat birim değerini artırabilir. Nitekim TGDF/TÜİK verilerine göre sektörün birim ihracat değeri 2025 yılında yüzde 9.38 artarak ton başına 1.436 dolara yükselmiştir. Ancak bu avantajın kalıcı bir kazanıma dönüşmesi, girdi maliyetlerinin yönetilmesine, lojistik kanalların açık tutulmasına ve ihracat pazarlarındaki talebin korunmasına bağlı olacaktır.

AB-Hindistan STA ve Sanayi Hızlandırıcı Yasası'nın tarım sektörüne etkisi sınırlı olmakla birlikte göz ardı edilmemelidir. AB, anlaşmada sığır eti, pirinç, süt ve tahıl gibi hassas tarım ürünlerini kapsam dışında tutmuştur. Bu durum Türkiye'nin söz konusu kategorilerdeki rekabetçi konumunu korumaktadır. Bununla birlikte işlenmiş gıda ve katma değerli tarım ürünleri segmentinde Hindistan'ın sıfır tarifeli AB erişimi kazanması, bu alanda Türk ihracatçıları üzerindeki rekabet baskısını artıracaktır.

6. Konsolide Riskler ve Fırsatlar Matrisi

Raporun tüm bölümlerinde yer alan risk ve fırsatları konsolide edilmiş; 21 risk ve 15 fırsat aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Kaynak	Risk / Fırsat	Açıklama	Etki
RİSKLER			
<i>Jeopolitik / Hürmüz Krizi</i>	Enerji ithalat maliyeti şoku	Hürmüz krizinin petrol-doğalgaz ithalat faturasını şişirmesi; cari açığı genişletme, enflasyon ve tüm sektörlerde üretim maliyetlerini artırma riski	Yüksek
	Gübre ve gıda fiyatı baskısı	Hürmüz'den geçen gübre ihracatının aksamasıyla üre fiyatlarının aylık yüzde 46 artması; tarım üretim maliyetleri ile gıda enflasyonunun yükselmesi	Yüksek
	Bölgesel güvensizlik ve turizm riski	Orta Doğu savaşının sürmesinin Türkiye'ye yönelik turizm akışlarını sektöre uğratma riski; 60 milyar dolarlık turizm gelirinin tehdit altına girmesi	Orta-Yüksek
	Navlun ve lojistik maliyetleri	Hürmüz-Kızıldeniz çifte <u>güzergah</u> krizinin navlun fiyatlarını rekor düzeylere taşınması; tüm sektörlerde ihracat rekabetçiliği ve ithalat maliyetleri olumsuz etkileniyor	Orta
	Küresel stagflasyon sarmalı	IMF olumsuz senaryosunda küresel büyümenin yüzde 2,5'e gerilemesi; dış talebin daralması ve finansman koşullarının sıklaşmasının Türkiye'yi çifte baskı altına alması	Orta-Yüksek
<i>Ticaret Dengesi / AB & ABD</i>	AB-Hindistan STA	Hindistan'ın AB pazarına tekstil, hazır giyim, deri, ayakkabı, işlenmiş gıda ve katma değerli tarım ürünlerinde sıfır tarifeli erişim kazanması; Türkiye'nin GB avantajının erimesi. Asimetrik yapı nedeniyle Hindistan ürünleri Türkiye iç pazarına da gümrüksüz girebilecek	Yüksek
	AB talebinin daralması	Türkiye'nin ihracatının yaklaşık yüzde 40'ının gittiği AB pazarının yüzde 0,9 büyüme ortamında talep kaybı yaşaması; otomotiv ve tekstil başta tüm ihracat sektörlerini baskılaması	Yüksek
	Çin ihracat baskısı	ABD-Çin geriliminin ardından Çin'in düşük fiyatlı ihracatını Avrupa'ya yönlendirmesi; tekstil, otomotiv ve tüketici elektroniğinde Türk ihracatçılar üzerinde fiyat baskısının artması	Yüksek
	"Made in Europe" (IAA) riski	Sanayi Hızlandırıcı Yasası'nın AB kamu ihalelerinde Türk mallarını dezavantajlı konuma düşürme riski; kamu ihaleleri karşılıklılık ilkesi ihlal edilirse GB avantajının kaybı	Orta-Yüksek
<i>Makroekonomi</i>	Enflasyonun hedefin üzerinde seyri	Nisan 2026 yıllık enflasyonu yüzde 32,4 ile TCMB bant tavanının belirgin üstünde; enerji ve gübre kaynaklı maliyet baskısının dezenflasyonu zorlaştırması. 14 Mayıs'ta TCMB bant revizyonu bekleniyor	Yüksek
	Cari açığın genişlemesi	Enerji ithalat faturasının artmasıyla 2026 cari açığının IMF tahmininde GSYİH'nin yüzde 2,8'ine ulaşması; OVP'nin Ekim 2025 tahmininin iki katını aşması riski	Orta-Yüksek
	Portföy çıkışı ve kur baskısı	Küresel risk iştahının bozulmasının TL'yi ve finansman koşullarını zorlaması	Orta-Yüksek
	Para politikasında hareket alanının daralması	Hürmüz şokunun enflasyonu yeniden alevlendirmesi ve Fed'in faiz indirimini 2027 sonuna ertelemesiyle TCMB'nin kısa vadede anlamlı faiz indirme kapasitesinin kısıtlı kalması	Orta-Yüksek
	Hizmet enflasyonundaki katılık	Kira ve eğitim başta olmak üzere hizmet fiyatlarının yüksek seyretmesi; TCMB'nin Şubat 2026 raporunda vurguladığı bu katılığın dezenflasyon sürecini yavaşlatma riski	Orta-Yüksek
<i>Tekstil & Hazır Giyim</i>	Sektörde yapısal kriz	2 yılda yüzde 230 artan konkordato sayısı (466 firma), 380 bini aşkın istihdam kaybı; sentetik hammadde maliyetlerindeki yüzde 25-30 artış ve üretim göçünün Kuzey Afrika'ya hız kazanması	Yüksek
	CBAM dolaylı maliyet baskısı	Tekstil sektörü doğrudan kapsamda olmakla birlikte makine, aksesuar ve sentetik elyaf girdileri üzerinden dolaylı maliyet artışı; ilerleyen yıllarda sektörün doğrudan CBAM kapsamına alınması riski	Orta

Kaynak	Risk / Fırsat	Açıklama	Etki
Otomotiv	EV geçişinde geride kalma riski	Avrupa'nın elektrikli araca geçiş takviminin Türkiye'nin mevcut üretim yapısını zorlaması; IAA'nın EV yerelleştirme şartları ve Çinli EV üreticilerinin rekabet baskısı	Orta-Yüksek
	Yarı iletken tedarik krizi	Katar helyum kıtlığının çip üretimini sektöre uğratma ve otomotiv elektroniğinde yeni tedarik krizi tetikleme riski; tam zamanında teslimat modelini tehdit etmesi	Orta
Tarım & Gıda	Ekim sezonu ve verim riski	Küresel gübre kıtlığının 2026 ekim sezonu ve verim düzeyleri üzerindeki tehdidi; 2025'te yüzde 8,8 daralan tarım sektöründe toparlanmanın sektöre uğrama riski	Orta-Yüksek
	Orta Doğu pazarının daralması	En büyük tarım ihracat pazarı Irak (3,4 milyar dolar) ve Körfez bölgesindeki talebin savaş nedeniyle sektöre uğraması; hububat mamulleri, un, yağ meyve-sebze ihracatında kayıp riski	Yüksek
	Finansmana erişim kısıtları	Rekolte kayıplarının nakit akışlarını bozması; takipteki kredi oranının yıl başındaki yüzde 0,4'ten Aralık 2025'te yüzde 1,1'e yükselmesi; çiftçinin yatırım ve modernizasyon kapasitesinin daralması	Orta-Yüksek
FIRSATLAR			
Jeopolitik / Hürmüz Krizi	Enerji transit merkezi konumu	ITP üzerinden Ceyhan'a yönelik akışların artması; TANAP ve TürkAkım boru hatlarının Avrupa enerji güvenliğindeki stratejik değerinin artması ve geçiş gelirlerinin yükselmesi	Yüksek
	Alternatif turizm destinasyonu	Körfez ve İsrail turizminin çöküşüyle Türkiye'nin bölgede güvenli ve erişilebilir destinasyon olarak öne çıkması; savaş döneminde turizm gelirlerinde artış fırsatı	Orta-Yüksek
	Savunma sanayi ihracatı	Küresel savunma harcamalarının tüm ülkelerde artması; İHA, zırhlı araç, özel amaçlı araç ve savunma elektroniği alanlarında Türkiye'nin ihracat kapasitesinin güçlenmesi	Orta-Yüksek
	Arabuluculuk ve diplomatik konunun ekonomik değeri	Türkiye'nin hem Batı hem Orta Doğu ile ilişkilerini dengeli yönetme kapasitesinin çatışma ortamında diplomatik sermaye ve ekonomik avantaja dönüşme potansiyeli	Orta
Ticaret Dengesi / AB & ABD	"Güvenilir ortak" statüsü ve IAA avantajı	Gümrük Birliği ilişkisi sayesinde Türk bileşenlerinin IAA kapsamında AB montajcılarının yüzde 70 yerelleşme eşğine sayılabilmesi; Türkiye'nin Hindistan, Çin ve diğer üçüncü ülkelere yapısal olarak ayrışması	Yüksek
	AB'nin Çin bağımlılığını azaltma stratejisi	Avrupa'nın kritik sektörlerde alternatif tedarikçi arayışında Türkiye'nin coğrafi ve üretim avantajı; çelik, alüminyum, otomotiv bileşenleri ve enerji teçhizatında yeni ihracat fırsatları	Yüksek
	Gümrük Birliği modernizasyonu fırsatı	AB'nin değişen ticaret rejiminin Gümrük Birliği'nin hizmetler ve dijital ticareti kapsayacak şekilde güncellenmesi için stratejik müzakere zemini oluşturması	Orta-Yüksek
Makroekonomi	Sıkı para politikasının dezenflasyonist katkısı	TCMB'nin yüzde 37 politika faizini koruyarak ve koşullu sıkılaşma kapısını açık tutarak enflasyon beklentilerini çıplamaya devam etmesi; talep koşullarının dezenflasyonist seyri	Orta-Yüksek
	Tedarik zinciri yeniden yapılanmasından pay alma	ABD-Çin ayrışması ve Avrupa'nın tedarikçi çeşitlendirme ihtiyacının Türkiye'ye DYY ve yeni ihracat siparişi yönlendirme potansiyeli; yatırım ivmesinin sürmesi	Orta
Tekstil & Hazır Giyim	Yakın tedarikçi ve pamuk avantajı	Asya polyester tedarik zincirlerindeki aksamanın Avrupa alıcılarını yakın, esnek tedarikçilere yönlendirmesi; Türkiye'nin coğrafi yakınlığı, hızlı teslimat kapasitesi ve pamuklu ürünlerdeki deneyimi	Orta-Yüksek
	Teknik tekstil ve yüksek katma değerli üretim	Savunma ve sağlık tekstilindeki küresel talepten pay alma kapasitesi; mevcut kg başına 21,3 dolar birim değer konumunun korunarak katma değer odaklı dönüşüm fırsatı	Orta
Otomotiv	AB tedarik zinciriyle stratejik entegrasyon	AB hafif ticari araç üretiminde liderlik, IAA kapsamında bileşen tedarikçisi statüsü ve 41,5 milyar dolarlık rekor ihracat performansı; Avrupa OEM'lerinin Asya bağımlılığını azaltma stratejisinden yararlanma	Yüksek
	Yeni OEM yatırımları	Son 10 yılda 10 milyar dolarlık birikimli yatırımın yarattığı momentum; Asya bağımlılığını azaltma stratejisi kapsamında yeni kapasite artışlarının ihracat hacmini destekleme potansiyeli	Orta
Tarım & Gıda	Küresel gıda fiyatı artışından yararlanma	Gübre kıtlığı kaynaklı verim düşüşleriyle fındık, zeytinyağı, kuru meyve-sebze ve buğday unu fiyatlarının yükselmesi; 2025'te zaten artan ton başına birim değerinin daha da güçlenmesi	Yüksek
	Katma değerli ürün dönüşümü ve pazar çeşitlendirmesi	İşlenmiş gıda, organik ürün ve coğrafi işaretli ürünlere yönelimin hızlanması; Körfez pazarının kapandığı ortamda Kuzey Afrika, AB ve alternatif Asya pazarlarına açılım	Orta-Yüksek

GENEL DEĞERLENDİRME

2026 yılının ilk çeyreği, küresel ekonomi için bir kırılma noktası niteliği taşımaktadır. Savaş, tarife krizleri ve Avrupa'nın sanayi politikasındaki yeniden yapılanma; birbirinden bağımsız değil, birbirini derinleştiren ve birlikte yeni bir jeoekonomi mimarisi inşa eden gelişmeler olarak okunmalıdır. Türkiye bu tablonun hem en kırılgan ekonomilerinden biri hem de yapısal konumlanması itibarıyla en fazla stratejik kart elinde bulunduran ülkelerden biri olma özelliğini aynı anda taşımaktadır.

Enerji kırılganlığı belirleyici risk olmayı sürdürmektedir. Türkiye'nin enerji ithalatına yüksek bağımlılığı, Hürmüz krizinin ekonomik maliyetini emsallerine kıyasla daha belirgin kılmaktadır. Enerji faturasındaki artışın cari açığı IMF'nin Ekim 2025 tahmininin iki katından fazla bir düzeye, GSYİH'nin yüzde 2.8'ine taşınması beklenmektedir. Bu baskı, hem döviz kurunu hem de enflasyon patikasını doğrudan zorlamaktadır. Yıllık enflasyonun yüzde 32 civarında seyretmesi ve TCMB'nin kendi Şubat 2026 bant tahmininin üst sınırına yakın gerçekleşmesi, dezenflasyon sürecinin dışsal şoklara karşı kırılgan yapısını bir kez daha ortaya koymuştur. TCMB'nin 14 Mayıs'ta açıklayacağı ikinci enflasyon raporunda revizyon kaçınılmaz görünmektedir.

Para politikasında hareket alanı daralmaya devam etmektedir. TCMB, Ocak 2026'da gerçekleştirdiği 100 baz puanlık indirimden bu yana savaşın yarattığı belirsizlik ortamında faizi sabit tutmaktadır. Küresel merkez bankalarının da temkinli tutumu sürdürdüğü ve Fed'in ilk faiz indiriminin 2027'nin son çeyreğine ertelendiği ortamda, TCMB'nin kısa vadede anlamlı bir faiz indirimi gerçekleştirme kapasitesi oldukça sınırlı kalmaktadır. Nisan sonrasına ait öncü enflasyon verilerinin sınırlı yükseliş işaret etmesi, sıkılaşma kapısının teorik olarak açık tutulduğunu göstermekte; bu durum ise iç talep ve büyüme üzerindeki baskıyı sürdürmektedir.

BUSİAD'ın Nisan 2026'da üye firmalar nezdinde gerçekleştirdiği İktisadi Yönelim Anketi, raporda yer alan makroekonomik ve sektörel tespitleri saha düzeyinde doğrulamaktadır. Firmaların genel konjonktür görünümü bir önceki çeyreğe kıyasla zayıflamış; bu bozulma imalat sanayinde daha belirgin biçimde kendini göstermiştir. İhracat beklentileri ortalama olarak yatay seyredirken imalat sanayinde belirgin düzeyde gerilemiş, kur riski ise imalat firmaları için artış kaydetmiştir. Yıl sonu ÜFE beklentisindeki yukarı yönlü revizyon ve TL kredi faizine ilişkin beklentilerdeki yükseliş, maliyet baskısının süreceğine işaret etmektedir.

Avrupa cephesindeki dönüşüm, kısa vadeli risk ve orta vadeli fırsat olarak ayrıştırılarak ele alınmalıdır. AB-Hindistan STA, özellikle tekstil, hazır giyim, deri ve ayakkabı başta olmak üzere emek yoğun sektörlerde Türkiye'nin Gümrük Birliği avantajını aşındırmaktadır. Bu risk yalnızca AB pazarıyla sınırlı değildir; anlaşmanın yürürlüğe girmesiyle Hindistan menşeli ürünler Türkiye iç pazarına da gümrüksüz girebilecektir. Buna karşın Sanayi Hızlandırıcı Yasası, Gümrük Birliği ilişkisi sayesinde Türkiye'yi bileşen tedarikçisi konumunda üçüncü ülkelerden yapısal olarak ayıran bir hukuki zemin sunmaktadır. Bu avantajın korunabilmesi, kamu ihalelerinde karşılıklılık ilkesinin sürdürülmesine ve Gümrük Birliği modernizasyon müzakerelerinin etkin biçimde yürütülmesine bağlı olacaktır.

Sektörel görünüm kendi içinde derin bir ayrışma sergilemektedir. Otomotiv sektörü, AB tedarik zinciriyle entegrasyonunu ve ticari araç üretimindeki liderlik pozisyonunu 41.5 milyar dolarlık rekor ihracat performansı ile pekiştirmiştir. Tedarik zincirlerinin bölgeselleştiği ve AB'nin alternatif tedarikçi arayışında olduğu bu dönem, sektör için anlamlı bir stratejik pencere sunmaktadır. Tarım sektörü ise değer açısından rekor ihracat gerçekleştirirken, don ve kuraklık nedeniyle üretim tarafında son yılların en ağır darlığını yaşamıştır. Sektörün önümüzdeki çeyreklerdeki en kritik sınavı, küresel gübre kıtlığının 2026 yılı ekim sezonu ve verim düzeyleri üzerindeki yansımalarını yönetme kapasitesi olacaktır. Tekstil ve hazır giyim sektöründe ise yapısal kriz derinleşmektedir; iki yılda yüzde 230'u aşan konkordato artışı ve 380 bini aşkın istihdam kaybı, sektörün salt konjonktürel değil yapısal bir dönüşüm kaskacında olduğuna işaret etmektedir.

Türkiye'nin stratejik konumlanması bu dönemde belirleyici bir değer taşımaktadır. Türkiye, Hürmüz krizinin ekonomik yükünü kısmen dengeleyici bir işlev görmektedir. Boru hatlarının Avrupa enerji çeşitlendirmesindeki artan stratejik önemi, diplomatik denge kapasitesi ve IAA kapsamında **"güvenilir ortak"** statüsünün yarattığı potansiyel; bu dönemde Türkiye'nin elinde bulundurduğu yapısal avantajlardır.

Sonuç itibarıyla 2026'nın ilk çeyreği, Türkiye ekonomisi açısından risklerin yönetilemez değil, ancak yönetilmesi güç bir boyuta ulaştığı bir eşik niteliği taşımaktadır. Enerji şokunun enflasyon ve cari denge üzerindeki kalıcılığı, para politikasındaki hareket alanının genişleyip genişleyemeyeceğini belirleyecek; Avrupa cephesindeki politika geliştirme kapasitesi ise orta vadeli rekabetçilik pozisyonunu şekillendirecektir.

EKONOMİK GÖRÜNÜM VE STRATEJİK DEĞERLENDİRME RAPORU

